

Biuletyn

Instytutu Myśli Józefa Tischnera

Styczeń 2010

Krąg Przyjaciół

Michał Heller

Helmut Juros

Krzysztof Michalski

Bp Tadeusz Pieronek

Barbara Skarga

Władysław Stróżewski

Marian Tischner

Adam Węgrzecki

Jacek Woźniakowski

Abp Józef Życiński

Rada Programowa

Jan Andrzej Kłoczowski OP (przewodniczący)

Tadeusz Gadacz (wiceprzewodniczący)

Michał Bardel

Aleksander Bobko

Wojciech Bonowicz

Marek Drwięga

Jacek Filek

Adam Hernas

Jarosław Jagiełło

Maria Karolczak

Anna Karoń-Ostrowska

Dominika Kozłowska

Krzysztof Mech

Karol Tarnowski

Łukasz Tischner

Adam Workowski

Zarząd Instytutu

Zbigniew Stawrowski (dyrektor)

Dobrosław Kot (wicedyrektor ds. programowych)

Elżbieta Hernas (wicedyrektor ds. organizacyjnych)

Działalność Instytutu

W roku 2009 Instytut Myśli Józefa Tischnera prowadził następującą działalność:

Archiwum

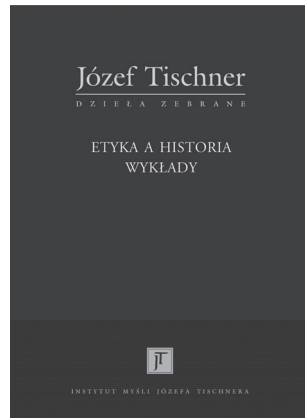
W roku 2009 dzięki wsparciu Fundacji Kronenberga wzbogaciliśmy zbiory o kolejne materiały dokumentujące życie i twórczość naszego Patrona. Udało się pozyskać archiwalia z ośrodków telewizyjnych w Krakowie, Katowicach, Łodzi i Gdańsku oraz nagrania dźwiękowe z rozgłośni Polskiego Radia w Warszawie, Katowicach, Łodzi i Poznaniu. Dodatkowo uzupełniliśmy nasze zbiory o materiały filmowe z zasobów Polskiej Kroniki Filmowej oraz Filmoteki Narodowej. Obok archiwaliów uzyskanych od tych instytucji zgromadziliśmy również materiały udostępnione przez indywidualnych darczyńców, takie jak choćby nagrania kazań głoszonych przez ks. Józefa Tischnera w starosądeckim klasztorze ss. Klarysek w latach osiemdziesiątych, czy prelekcje o filozofii marksistowskiej dla nauczycieli nowotarskiego Liceum im. Seweryna Goszczyńskiego z końca lat siedemdziesiątych. Archiwum zabezpieczyło również zbiór notatek dokumentujących działalność dydaktyczną ks. Profesora. Ponadto poszerzyliśmy bazę pozycji bibliograficznych ks. Tischnera oraz Jemu poświęconych. Przez cały czas Archiwum prowadzi działania w zakresie digitalizacji archiwaliów, zawartych w mediach innych niż cyfrowe, które pozwolą na nadanie im formy zdecydowanie trwalszej i mniej podatnej na upływ czasu, a także możliwej do prezentowania i przekazu przy użyciu współczesnych technologii.

Wydawnictwo

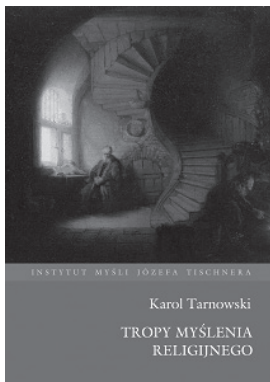
Na przełomie roku 2008/2009 ukazał się drugi tom *Dział Zebra-nych* Józefa Tischnera

Etyka a Historia. Wykłady

W II tomie znalazł się zapis wykładów z lat 1981/83, podczas których Józef Tischner analizował ze studentami relacje pomiędzy etyką a historią. W pierwszym cyklu czytał “Fenomenologię ducha” Hegla, a w kolejnych semestrach teksty Kanta i Schellera. Wykłady, wygłoszone w czasie stanu wojennego, zawierają próbę opisu doświadczenia wolności, zniewolenia, relacji pomiędzy jednostką a historią, oraz relacji człowieka wobec wartości. Szczególnym walorem publikacji jest zachowanie formy mówionej, ukazującej jak myślenie Tischnera rodziło się w żywym kontakcie z drugim człowiekiem. W książce zamieszczone zostały również fotokopie odręcznych konspektów przygotowywanych przez autora przed każdym wykładem.

W serii *Drogi myślenia* ukazały się trzy książki

Karol Tarnowski,
Tropy myślenia religijnego

O książce napisali:

Tom esejów Karola Tarnowskiego łączy dwie perspektywy badawcze: optykę filozofa religii i optykę „myśliciela zaangażowanego”. (...) Za szczególną zaletę książki uważam właśnie krzyżowanie się tych dwóch perspektyw. (...) Karol

Tarnowski jest myślicielem otwartym i pytającym, tropicielem „szyfrów transcendencji”, wrażliwym na niepokoje i rozterki ludzi poszukujących i wątpiących; nie unika kwestii trudnych i kontrowersyjnych, a dotyczących najdonioślejszych rozstrzygnięć życiowych i duchowych zagrożeń naszych czasów. – *Prof. Elżbieta Wolicka-Wolszleger*

Zbiór esejów Karola Tarnowskiego tworzy zwartą całość myślową, stanowiąc propozycję namysłu i dialogu dla każdego myślącego czytelnika, zaniepokojonego sytuacją duchową współczesnego świata. Owe *Tropy myślenia religijnego* tropią bowiem nie tylko dylematy człowieka wierzącego, lecz stanowią prowokację myślową również dla człowieka niewierzącego, a poszukującego. (...) Możliwość wędrowania za Tarnowskim tymi tropami uważam za szczególną wartość dla polskiego czytelnika. – *Prof. Jacek Filek*

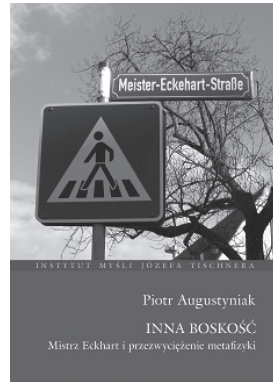
Piotr Augustyniak,
Inna Boskość. Mistrz Eckhart,
Zaratustra i przewyciężenie metafizyki

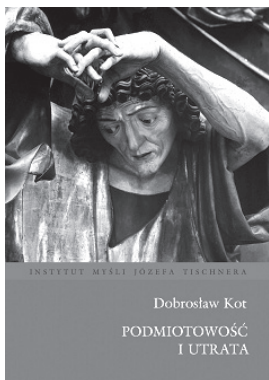
O książce napisali:

Książka Piotra Augustyniaka jest twórczym i wyjątkowo kompetentnym głosem we współczesnej debacie nad możliwościami trwania lub przewyciężenia metafizyki. Jestem głęboko przekonany, że będzie miała duże znaczenie dla dyskusji na ten temat, która toczy się na gruncie myśli filozoficznej w Polsce. – *Prof. Jan Andrzej Kłoczowski OP*

Książkę Piotra Augustyniaka uważam za wybitną pod każdym względem, na światowym naukowym poziomie. A podjęte w niej badania uważam za bardzo ważne w perspektywie współczesnych metamorfoz ontologii i jej związków z filozofią Boga. (...) – *Prof. Karol Tarnowski*

Od pierwszej strony czytelnik ma poczucie – które wkrótce zamienia się w przekonanie – obcowania z tekstem wybornym: wciągającym niczym znakomita powieść przygodowa, odkrywczym niczym wędrówka po nieznanym kontynencie (a przecież tak dobrze już przewędrowanym i opracowanym przez wielu przewodników i kartografów), a nade wszystko filozoficznym, jak rozprawa... filozoficzna najwyższej próby. (...) Piotr Augustyniak napisał książkę pod każdym względem wybitną. – *Prof. Cezary Wodziński*

Dobrosław Kot,
Podmiotowość i utrata

O książce napisali:

Bardzo wysoko oceniam książkę Dobrosława Kota. Podjął on problem niezmiernie trudny i kontrowersyjny, w większym stopniu nadający się na rozprawę profesorską niż na rozprawę doktorską.

Niewątpliwym wkładem Autora do sporu o pierwotność paradygmatów transcendentnego i dialogicznego jest druga część rozprawy – samodzielna, piękna fenomenologiczna analiza doświadczenia utraty Bliskiego (...). Jest to samodzielny opis, który przypomina najlepsze czasy niemieckiej fenomenologii ejdetycznej. – *Prof. Tadeusz Gadacz*

Trzeba stwierdzić, że warsztat fenomenologiczny opanował Autor w sposób godny uznania, a wyniki, do jakich dochodzi, są nie tylko interesujące, ale i teoretycznie ważne (...). Dlaczego utrata? Nie szukajmy odpowiedzi na to pytanie. Autor ma tu swoje racje i swobodę wyboru. Tym bardziej, że wybór ten się sprawdził poprzez doskonale wykonane zadanie: analizę doświadczenia utraty (...). Autor ujawnił niewątpliwy talent do prowadzenia analizy fenomenologicznej. – *Prof. Władysław Stróżewski*

Autor wnikliwie analizuje przeżycie utraty kogoś, odnajdując żywe ślady bliskiej osoby przemawiające za jakąś postacią obecności Ty w Ja. Tym samym przekonująco wskazuje na potrzebę ujęcia podmiotu w perspektywie dialogicznej. – *Prof. Adam Węgrzecki*

Projekty edukacyjne

Projekt „*Ewangelia i Ekonomia*” adresowany jest do „ludzi Kościoła” – duchownych i świeckich stale współpracujących z instytucjami kościelnymi, a przede wszystkim do osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami parafii czy organizacji katolickich. Celem warsztatów jest zapoznanie ich uczestników – teoretyczne i praktyczne – z aktualnym systemem prawnym, podatkowym i finansowym obowiązującym w Polsce. Chodzi tu nie tylko o podniesienie kwalifikacji zainteresowanych osób, ale również o pomoc w unikaniu wielu pułapek związanych z prowadzoną działalnością. Szkolenie obejmuje 45 godzin wykładów prowadzonych przez specjalistów praktyków oraz doświadczonych wykładowców akademickich.

Projekt „*Ewangelia i Ekonomia*” stanowi część większego programu edukacyjnego wspieranego przez Narodowy Bank Polski a realizowanego m.in. przez **IMJT**, który w 2009 roku przeprowadził szkolenia w Diecezji Rzeszowskiej oraz Archidiecezji Katowickiej.

Seminaria

W Instytucie w minionym roku akademickim odbywało się seminarium prof. Czesława Porębskiego, poświęcone problemowi identyfikacji, tożsamości i podmiotowości. Dyskusje seminaryjne krążyły wokół tekstów Harry'ego Frankfurta.

Kontynuowane było także, mające już swą długą tradycję, seminarium prof. Karola Tarnowskiego poświęcone książce Hansa Georga Gadamera „Prawda i metoda”.

Ponadto w semestrze zimowym odbywało się seminarium poświęcone antropologii Józefa Tischnera, zainicjowane przez zespół redakcyjny rocznika „Thinking In Values”. Tematem dyskusji są teksty Tischnera: „Fenomenologii spotkania” i „Filozofii dramatu”.

Dni Tischnerowskie

W minionym roku Instytut współorganizował Dni Tischnerowskie. Zorganizował sesję naukową *Lęk i nadzieja*, podczas której referaty wygłosili Jean Delumeau, o. Jan A. Kłoczowski OP, Andrzej Leder, Jacek Prokopski i Karol Tarnowski, a dyskusję poprowadził Adam Workowski.

Podczas Dni Tischnerowskich członkowie Instytutu (Adam Workowski, Michał Bardel i Dobrosław Kot) poprowadzili także Warsztaty Filozoficzne Młodych, inicjatywę adresowaną do uczniów Szkół Tischnerowskich. Przedmiotem warsztatów była dyskusja wokół tekstu Józefa Tischnera „Ludzie z kryjówek”.

Współpraca

Poza inicjatywami podejmowanymi samodzielnie Instytut uczestniczył też w rozmaitych przedsięwzięciach współorganizowanych z innymi instytucjami.

Konferencja dla nauczycieli w Łopusznej (16-18.01.2009)

Konferencja przygotowywana jest co roku przez Stowarzyszenie *Drogami Tischnera*. Jej uczestnikami są nauczyciele szkół noszących imię ks. Tischnera oraz innych placówek oświatowych z całej Polski. Rokrocznie na łopuszniańskie spotkanie przybywa ok. 100 osób. W minionym roku Instytut przygotował sesję poświęconą tematowi *Wolność w przestrzeni wychowania*, na której odczyty wygłosili: prof. Krystyna Ablewicz, prof. Zbigniew Stawrowski, dr Adam Workowski i dr Michał Bardel.

Kinematograf Filozoficzny (10-13.12.2009)

Mającą już swe stałe miejsce w krakowskim kalendarzu kulturalnym impreza proponuje przegląd ambitnych filmów, w których problematyka filozoficzna stanowi istotny element. Są to filmy fabularne, tworzone przez mistrzów kina, ale też produkcje dokumentalne, poświęcone postaciom i szkołom filozoficznym. Podczas festiwalu odbywają się także premierowe pokazy etiud i dzieł kinematografii, zaś po projekcjach organizowane są dyskusje panelowe.

Spotkanie promocyjne II tomu Dzieł zebranych Józefa Tischnera „Etyka a Historia”, we współpracy z „Domem Spotkań z Historią” w Warszawie, które odbyło się 17 marca 2009 r. Wzięli w nim udział Wojciech Bonowicz i Zbigniew Stawrowski.

Spotkanie promocyjne II tomu Dzieł zebranych Józefa Tischnera „Etyka a Historia”, które odbyło się 3 kwietnia 2009 r. na Uniwersytecie Rzeszowskim. Udział wzięli Aleksander Bobko i Zbigniew Stawrowski.

Debata „Filozof wobec historii”, Gdańsk, 13 maja 2009 r. Udział wzięli prof. Sabina Kruszyńska, dr Dobrosław Kot, dr Jacek Kołtan oraz dr Zbyszek Dymarski.

Konferencja „Europa und seine Anderen – Emmanuel Lévinas – Edith Stein – Józef Tischner”, Drezno, 9-12 czerwca - współorganizacja wraz z Technische Universitaet Dresden, referaty naukowe wygłosili dr Adam Hernas oraz prof. Zbigniew Stawrowski.

Dyskusja wokół książki Dariusza Tołczyka „Gułag w oczach Zachodu” we współpracy z „Domem Spotkań z Historią” w Warszawie, która odbyła się 7 lipca 2009 r. Oprócz autora wzięli w niej udział Zbigniew Stawrowski i Bronisław Wildstein.

Międzynarodowa konferencja „Dialog jako idea. Dialog jako doświadczenie” odbyła się w dniach 16-17 października 2009 r. na Uniwersytecie Gdańskim. Wśród prelegentów znaleźli się zarówno praktycy dialogu jak i jego badacze.

Aby wspomóc naszą działalność, mogą Państwo przekazać 1% swojego podatku na rzecz Instytutu.

Nasze dane:

Fundacja
„Instytut Myśli Józefa Tischnera”

KRS 0000178324

Wszystkich ludzi dobrej woli, zatroskanych o jakość polskiego myślenia, bardzo prosimy o wsparcie Instytutu.

dr Łukasz Tischner

– Przewodniczący Konwentu Fundatorów

o. prof. Jan Andrzej Kłoczowski OP

– Przewodniczący Rady Programowej

prof. Zbigniew Stawrowski

– Dyrektor Instytutu

Pomogli nam:

Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga

Fundacja BRE BANKU

Willa Decjusza

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

MKIDN Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Instytut Książki

Społeczny Instytut Wydawniczy ZNAK

Narodowy Bank Polski

a także wiele osób prywatnych.

Wszystkim, którzy wspierają naszą działalność serdecznie dziękujemy!

Fotografia na okładce:
Krzysztof Gieraltowski